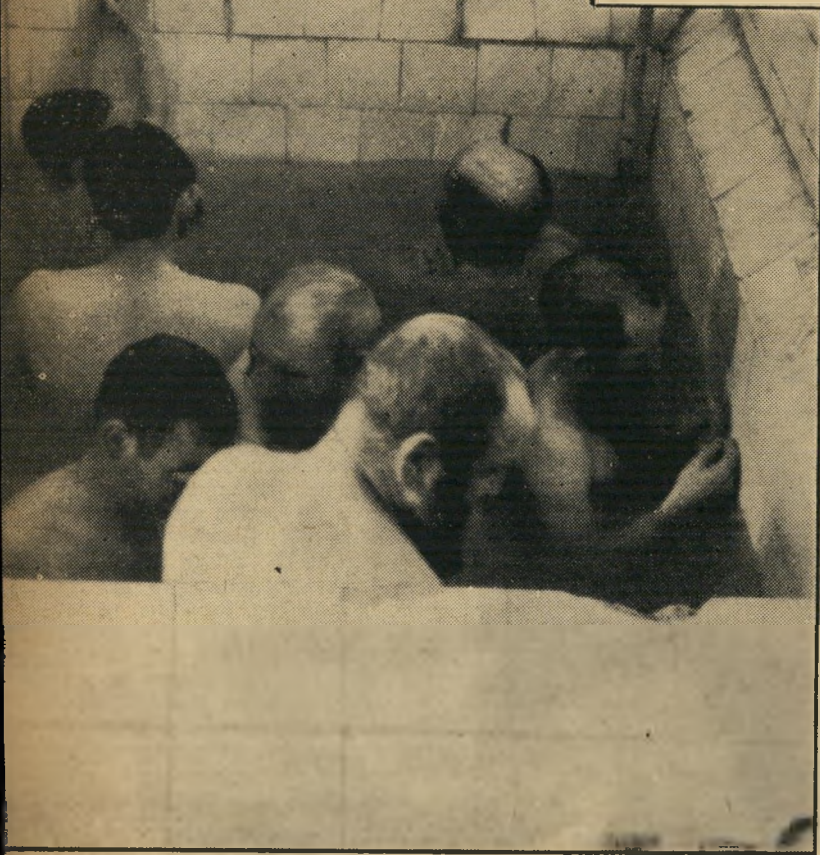

בתוך המקווה

תמונות אלו הן היחידות שצולמו אי פעם בתוך המקווה של מאה שערים. למראה הגברים שעסקו במצוה המפורשת, לא יכול היה הצלם אלא למלא מצוות מקצועו ולצלמם, מבלי שירגישו בו. מי המקווה נקיים ביותר וכדי שהטובלים לא יצטננו בקור הירושלמי הגדול, תוממו המים במיוחד.

מותר לעשן. המסורת החסידית אינה מסורת של כבלי ברזל. להיפך — היא מתירה לנער זה שחזר ממסיבת ברימצוה לעשן.

פיאה-נכרית בלונדית מכוסה מטפחת-ראש כחולה-דלה.

בשעת הסעודה שוחחנו יל ההפגנה הגדולה שעמדה להערך בישיבה הגדולה של מאה שערים, נגד חוק השרות הלאומי לבנות. רחל, אמו של שמואל, אשה בעלת-בשר כבת 45, היתה נרגזת ביותר, טענה כל הזמן: „אמור לי, הקיים חוק לשרות לאומי לבנות גם באמריקה?“ עניתי לה שבארצות-הברית ישנם גברים רבים, ואין לה כל אויבים על גבולותיה, וכי בישראל המצב שונה לגמרי.

רחל לא שמה לב לתשובתי. „הם רוצים לקחת את לייקה שלי. אין זה מספיק להם שבני חיים, נפל בעיר העתיקה. לא אניח להם להפוך את לייקה שלי ל„שיקסה“ — או למשהו גרוע מזה.“ עניתי לה שידוע לי כי נערות ישראליות רבות הקריבו את חייהן למען המולדת, וכי נערה הגונה נשארת הגונה בכל מקום; אבל תשובתי לא סיפקה אותה.

בן-גוריון גרוע מגוי

כאשר עמדתי לעזוב את שכונת מאה שערים, ראיתי מחזה מוזר ביותר: נער כבן-13, בעל מכנסיים קצרים וגרביים ארוכות, עמד ועישן סיגרית מבלי שינסה להסתר את מעשיו הוא ניצב ושוחח עם נער בן-גילו, מצץ את הסיגרית בתענוג רב.

„אמור לי, האין אביך מלקה אותך על עישון-סיגריות“ שאלתי.

הנער סקר אותי מכף רגל ועד ראש, השיב שהוא חזר זה עתה מחגיגת בר-מצוה של ידידו שבמקרים כאלה מותר לנערים לעשן ולשתות יין. הוא היה יפה להפליא. היו לו עיניים כחולות עמוקות, פיאות וגבות-עזיניים שחורות כעורב. שערתי שהיה לו שיער נהדר, בטרם גילת אותו והשאר רק את הפיאות.

בהיותי תייר, הרשיתי לעצמי לשאול שא-לה תמימה נוספת: שאלתי אותו למשמעותן של הפיאות.

„רק הגויים מגלחים את הפיאות“, השיב הנער, ואני הרגשתי שנאה כנה ועזה כלפי עצמי ופני מגולחים.

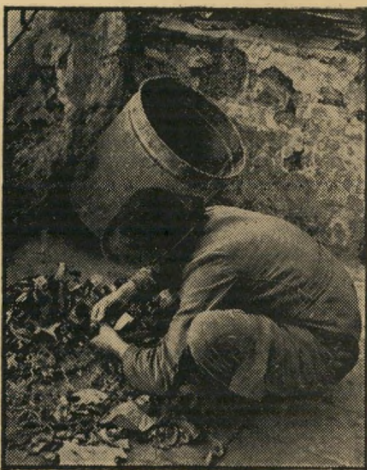
„אבל למנהיגים היהודים הגדולים הרצל (הקשן בעמוד 12)

בתנ"כ. הם לא הקדישו לנו כל תשומת-לב. הילד צעק משהו באידיש, נופף בידיו בהתלהבות. המורה, הלבוש קאפוטה שחורה וחיבוש כובע שחור של פרוחת כבשים, רק הגיד בראשו. נראה כי הילד נחפו לספר למורהו את כל הידוע לו.

„מדוע עליו לחזור על שיעורו באידיש?“ „אתה מבין, אנחנו משתמשים בשפה העברית רק לקריאה בספרי-הקודש. כל הסיחות, אפילו פירושים וחיכוחים על התורה מתנהלים באידיש. העברית הנה שפה קדושה, ועל כן היא אסורה לשימוש יומיומי.“

היא לא תהיה „שיקסה“

כאשר שאלתי את שמואל היכן אוכל ל-השיג ארוחת יהודית טובה, לא רצה להיר-אשר.

עירי. השכונה היא קודם כל שכונת-עוני. אולם למי איכפת עושר העולם הזה? העיקר הוא עושר העולם הבא, בו הם רוצים לזכות.

ליכני למסעדה, התעקש לארחני בביתו ה-צנוע.

אמת ונכון, ביתו של שמואל היה צנוע. הוא התגורר בחדר קטן עשוי פחים, שצורף אל בית-הוריו. באותו חדר התגוררה גם אשתו, שולמית, אשה צעירה וחיוורת, בעלת

מים, אלא שהשירים הם עצובים ובעלי אופי דתי.

ידעתי שעלי להזהר בשירתי, אבל כאשר ניגרו המים הלוהטים על בשרי, שכחתי את הדת ואת הזהירות גם יחד. אני יכול לומר בבטחון גמור שזו הפעם הראשונה בתולדות מאה-שערים נשמעה נעימת מונה ליוה בין כתלי המקווה.

בפנית חדר-המרחץ נמצאות שתי בריכות עמוקות, מרוצפות חרסינה לבנה. אחת ה-בריות היתה ריקה, בשניה טבלו כחצי-הריסר גברים בעלי-זקן וכמה ילדים. הם טבלו במים פעמים רבות ולחשו משהו בלתי ברור.

שאלתי את אחד הצעירים לפירוש הדבר. הוא הסביר לי שזוהי מקוה ושיהודי דתי הטובל בה, עושה מעשה טוב, שיתן יתרונו מוסוימים בעולם הבא. כן הסביר לי הצעיר שהמים נקיים, היות ולפני טבול במקווה חייב כל אדם להתקלח ולהתרחץ בקפדנות. לעומת זאת, אסור לו ליהודי דתי היוצא מן המקווה להתקלח ולהסתגל במגר-בת.

התלבשנו ויצאנו החוצה. שמואל, האיש שאתו דברתי, היה צעיר טוב לב, בעל זקן חום מסולסל ומשקפיים עביוניים. הוא סיפר לי שהשתתף בכל הפגנות נגד חילול השבת ונגד גיוס הבנות, אבל עתה אין ב-כוונתו להוסיף לעשות זאת.

„כל זה נמאס עלי. לא איכפת לי מה יקרה. הם יכולים לגדל חזירים ולעבוד אלי-לים כאוות נפשם. רבים מחברי סבורים כמוני. אני רוצים רק שהציגנים יעסקו בחוקים שלהם ויניחו לנו לעסוק בתורת-משה.“ שמואל היה עצוב ומלא מרידות. בדבריו לא היה כל כעס, רק גאווה מרה-מתוקה: הוא ידע היטב שהוא משתייך על שומרי-החומות האחרונים המתכבים לסוף. שאלתי אותו אם הוא יכול להראות לי ישיבה של נטורי-קרתא*. הוא שמח לעשות זאת, היות והוא עצמו השתייך על כת דתית קיצונית זו.

נכנסנו לבניין חדש גמור למחצה, פתחנו את אחת הדלתות ומצאנו מורה בוחן ילד

* שומרי-העיר (ארמית). כת יהודית דתית קיצונית, מרוכזת בירושלים, אינה מכירה במדינת ישראל.